

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku M. R. i T. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia ubezpieczeń społecznych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 maja 2012 r.,

zażalenia wnioskodawczyni M. R. na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 30 listopada 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2011 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił apelację M. R. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 sierpnia 2011 r., oddalającego odwołanie M. R. i T. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 stycznia 2011 r.

W dniu 11 sierpnia 2011 r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej, będący radcą prawnym, po ogłoszeniu wyroku przez Sąd Okręgowy, wniósł o sporządzenie uzasadnienia niniejszego wyroku. Wniosek ten złożył w formie ustnej do protokołu.

Uzasadnienie wyroku zostało doręczone pełnomocnikowi wnioskodawczyni w dniu 4 października 2011 roku. W dniu 18 października 2011 r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej wniósł w imieniu M. R. apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, uiszczając opłatę podstawową od apelacji w kwocie 30 zł.

Uzasadniając odrzucenie apelacji Sąd Apelacyjny wskazał, że wniosek pełnomocnika o sporządzenie uzasadnienia zgłoszony podczas posiedzenia jawnego wyznaczonego w celu publikacji wyroku Sądu Okręgowego jest nieskuteczny. W przedmiotowej sprawie wyrok Sądu Okręgowego zapadł w dniu 11 sierpnia 2011 roku i od tego dnia biegł termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, który upłynął w dniu 18 sierpnia 2011 r., gdyż jeżeli strona nie zażąda skutecznie uzasadnienia wyroku w terminie tygodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Zatem w przedmiotowej sprawie termin do wniesienia apelacji upłynął w dniu 1 września 2011 r., zaś profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonej wniósł w imieniu M. R. apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego, w dniu 18 października 2011 r., a więc po upływie ustawowego terminu.

Odwołująca się zaskarżyła to postanowienie zażaleniem w całości, zarzucając mu naruszenie art. 87 ust. 1 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej polegające na wyjściu przez Sąd Apelacyjny poza dopuszczalne granice wykładni, skonstruowaniu normy nieprzewidzianej przez ustawodawcę i oparcie rozstrzygnięcia na tej normie; art. 466 k.p.c., poprzez jego błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, że przepis ten uniemożliwia pełnomocnikowi profesjonalnemu złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku ustnie do protokołu "rozprawy publikacyjnej"; art. 328 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c., poprzez ich błędne zastosowanie, polegające na przyjęciu, że pełnomocnik ubezpieczonej nie złożył skutecznie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku; art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c., poprzez wydanie uzasadnienia bez wyjaśnienia w stopniu wystarczającym podstawy prawnej rozstrzygnięcia; art. 369 § 1 k.p.c., poprzez jego niezastosowanie; art. 369 § 2 k.p.c., poprzez jego zastosowanie pomimo niezaimplementowania przesłanek jego zastosowania oraz art. 373

k.p.c. w związku z art. 370 k.p.c., poprzez ich zastosowanie pomimo niezaistnienia przesłanek ich zastosowania.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że brak podstaw do uznania, że celem przepisu art. 466 k.p.c. jest cokolwiek ponad polepszenie sytuacji procesowej pracownika (ubezpieczonego). W szczególności brak jakichkolwiek argumentów przemawiających za uznaniem, że celem przedmiotowej regulacji jest pogorszenie sytuacji procesowej strony działającej przez profesjonalnego pełnomocnika w porównaniu do sytuacji procesowej tej strony w postępowaniu zwykłym, poprzez uniemożliwienie jej złożenia ustnie do protokołu posiedzenia przeznaczonego na publikację wyroku wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku. Takiej wykładni *a contrario* sprzeciwia się zarówno systematyka jak i cel regulacji. Ponadto, zdaniem skarżącej, zamiar ograniczenia uprawnień procesowych strony postępowania odrębnego reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika winien w normie prawa procesowego wprost wynikać z tekstu interpretowanego przepisu. Żadna część tekstu art. 466 k.p.c. nie wyraża takiego ograniczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 125 § 1 k.p.c. pisma procesowe obejmują wnioski i oświadczenia stron składane poza rozprawą. Przepis ten konstruuje ogólną zasadę obowiązującą w postępowaniu cywilnym, z której wynika, że czynności procesowe poza rozprawą dokonywane są w formie pism procesowych. Posiedzenia jawne dzielą się na rozprawy oraz inne posiedzenia jawne niebędące rozprawami. Ogłoszenie wyroku następuje na posiedzeniu jawnym (art. 326 § 2 k.p.c.), lecz po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 *in principio* k.p.c.), co oznacza, że wniosek strony o sporządzenie uzasadnienia wyroku, składany jest poza rozprawą, a więc i on musi przybrać postać pisma procesowego. Wyjątek od przedstawianej zasady ustanowiony został w art. 466 k.p.c., stosownie do którego pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić w sądzie właściwym ustnie do protokołu powództwo oraz treść środków odwoławczych i innych pism procesowych. Błędne jest zatem założenie, na którym zbudowano

argumentację zażalenia, że w postępowaniu zwykłym wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku może być złożony w formie ustnej do protokołu. O formie tego wniosku decyduje bowiem treść art. 125 § 1 k.p.c., a nie art. 328 § 1 k.p.c. W konsekwencji przedstawiona przez Sąd drugiej instancji interpretacja art. 466 k.p.c. nie pogarsza sytuacji procesowej pracownika i ubezpieczonego w porównaniu do uprawnień stron w postępowaniu zwykłym.

Wykładnia językowa art. 466 k.p.c. jest jednoznaczna. Dotyczy on pracownika lub ubezpieczonego działającego bez adwokata lub radcy prawnego. Odstępstwo od jasnego i oczywistego sensu przepisu wyznaczonego jego jednoznacznym brzmieniem mogą uzasadniać tylko szczególnie istotne i doniosłe względy prawne, społeczne, ekonomiczne lub moralne. Art. 466 k.p.c. ma na celu przyznanie podmiotom procesowym z reguły nieposiadającym wiedzy prawniczej oraz gorzej radzącym sobie z prowadzeniem własnych spraw uprawnień pozwalających na odstępstwo od formalnych wymagań obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Udział profesjonalnego pełnomocnika po stronie pracownika lub ubezpieczonego powoduje, że względy, dla których ustanowiono powyższy przywilej, przestają istnieć. W przypadku strony działającej przez adwokata lub radcę prawnego gwarancją skutecznego dokonania czynności procesowej jest właśnie fachowe zastępstwo, nie ma zatem w takim przypadku potrzeby odformalizowania reguł dotyczących czynności procesowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2000 r., I PKN 579/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 488).

Trafnie zatem przyjął Sąd Apelacyjny, że wniosek o uzasadnienie wyroku zgłoszony przez radcę prawnego ustnie do protokołu nie był skuteczny. Stąd dwutygodniowy termin do wniesienia apelacji, stosownie do art. 369 § 2 k.p.c., biegł od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia. Skoro został on przekroczony, to odrzucenie apelacji na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 373 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak sentencji.